

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Людмила КАЛІНЧЕНКО
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата економічних наук, доцента,
доцента кафедри менеджменту та фінансів Маріупольського державного
університету Мацуки Вікторії Миколаївни на дисертаційну роботу
Кірієнка Сергія Олександровича
**«Особливості розвитку сучасних процесів інвестиційної діяльності ТНК в
умовах глобальної цифровізації»**
на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 29 Міжнародні
відносини за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Вибір теми дисертаційного дослідження обумовлений необхідністю наукового осмислення новітніх тенденцій розвитку міжнародної інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій в умовах формування цифрової економіки. Глобальна цифровізація суттєво змінює архітектуру світового інвестиційного простору, впливаючи не лише на масштаби та напрями руху капіталу, а й на принципи прийняття інвестиційних рішень, механізми створення вартості та характер конкурентної боротьби між країнами й корпораціями.

У сучасному середовищі інвестиційна привабливість дедалі більше визначається рівнем цифрового розвитку, наявністю інноваційних платформ, технологічних компетенцій та сприятливих інституційних умов. Це призводить до перерозподілу інвестиційних потоків на користь найбільш технологічно розвинених економік та формування нових моделей міжнародної інвестиційної поведінки ТНК. Водночас науковий інструментарій оцінювання зазначених процесів поки що не забезпечує достатнього рівня комплексності, оскільки взаємозв'язок фінансових, технологічних, організаційних та ESG-компонентів інвестиційної активності досліджений фрагментарно.

У зв'язку з цим особливого значення набуває розроблення сучасних методичних підходів до багатофакторного аналізу міжнародної інвестиційної діяльності ТНК, а також формування науково обґрунтованих моделей адаптації їх інвестиційної політики до умов цифрової трансформації. Представлене дослідження спрямоване на вирішення зазначених проблем і характеризується високим рівнем актуальності, теоретичної значущості та практичної спрямованості отриманих результатів.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Зв'язок дисертаційного дослідження з науковими програмами кафедри є логічним та повністю відповідає сучасним пріоритетам розвитку міжнародних економічних відносин. Робота виконана в межах реалізації науково-дослідних тем, присвячених аналізу глобальних викликів економічного розвитку та впливу

цифровізації на світогосподарські процеси. Тематика дослідження безпосередньо кореспондується із завданнями проєктів «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів» (№ 0120U100907) та «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (№ 0123U101982). У рамках зазначених досліджень автором проаналізовано цифровізацію як один із визначальних чинників трансформації інвестиційної поведінки ТНК, а також проведено оцінювання рівня цифрового розвитку різних країн з позицій його впливу на міжнародну інвестиційну активність і конкурентоспроможність на глобальному ринку капіталу.

3. Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційне дослідження вирізняється значною аналітичною глибиною та орієнтацією на вирішення актуальних проблем трансформації міжнародної інвестиційної діяльності ТНК у цифрову епоху. Автор розглядає цифровізацію не як окремий технологічний процес, а як фундаментальний фактор перебудови глобального інвестиційного простору, що визначає нові закономірності розміщення капіталу, формування інвестиційних стратегій та конкурентної поведінки ТНК.

Особливу цінність становить проведена багаторівнева оцінка міжнародної інвестиційної активності корпорацій. На основі аналізу фінансових, інноваційних, технологічних та ESG-характеристик сформовано інтегровану систему показників, яка дала змогу ідентифікувати ключові фактори результативності інвестиційної діяльності. Використання сучасного економіко-математичного інструментарію забезпечило можливість переходу від описового аналізу до кількісного моделювання процесів цифрової трансформації.

Вагомим науковим результатом є формування типології ТНК за особливостями їх цифрово-інвестиційного розвитку та побудова моделей адаптації інвестиційної політики для різних груп компаній. Запропоновані підходи враховують відмінності у фінансовому потенціалі, рівні цифрової інтеграції, інноваційній активності та орієнтації на принципи сталого розвитку.

Отримані результати характеризуються високим рівнем практичної придатності та можуть бути використані для підвищення ефективності інвестиційного управління в умовах цифровізації світової економіки.

4. Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

Наукова цінність дисертаційного дослідження визначається насамперед тим, що автору вдалося сформулювати комплексне бачення сучасних процесів міжнародної інвестиційної діяльності ТНК у контексті глобальної цифрової трансформації. На відміну від поширених підходів, які аналізують інвестиційну активність переважно через фінансові показники або окремі технологічні аспекти розвитку корпорацій, у роботі запропоновано багатовимірну аналітичну модель, що поєднує економічні, інноваційні, інституційні та ESG-виміри функціонування ТНК.

Одним із найбільш вагомих результатів дослідження є доведення визначальної ролі цифровізації у зміні архітектури світового інвестиційного простору. Автор переконливо аргументує, що сучасна цифрова трансформація формує нові правила міжнародної конкуренції за капітал, змінює механізми прийняття інвестиційних рішень та істотно впливає на структуру корпоративних стратегій. У роботі цифровізація розглядається не як допоміжний фактор

модернізації, а як системний драйвер, здатний трансформувати просторові моделі руху інвестиційних потоків, характер взаємодії між економічними агентами та принципи формування інвестиційної результативності.

Особливої уваги заслуговує сформована автором система багатофакторного оцінювання міжнародної інвестиційної активності ТНК. Її особливістю є інтеграція значного масиву кількісних індикаторів, які відображають фінансову стійкість, інноваційний потенціал, цифрову зрілість, рівень міжнародної диверсифікації та ESG-орієнтацію компаній. Використання сучасного статистичного інструментарію дозволило перейти від аналізу окремих показників до дослідження прихованих закономірностей розвитку ТНК.

Науково значущим результатом стало виявлення ключових латентних факторів, які визначають інвестиційну поведінку корпорацій у цифровому середовищі. Застосування факторного аналізу надало можливість виділити детермінанти міжнародної інвестиційної активності та встановити характер їх впливу на стратегічні пріоритети компаній. У свою чергу кластеризація дозволила виявити стійкі групи ТНК зі специфічними моделями цифрової трансформації та різними механізмами формування інвестиційних переваг.

Важливим досягненням є проведений просторовий аналіз глобальних інвестиційних процесів. Автором доведено, що цифровізація посилює нерівномірність розподілу міжнародних інвестиційних потоків та сприяє формуванню нових центрів економічного тяжіння. Отримані результати засвідчили збереження лідерських позицій Північної Америки, швидке зміцнення ролі азійських економік та суттєву трансформацію інвестиційних стратегій європейських корпорацій. Це дозволило поглибити розуміння сучасних геоекономічних процесів і виявити взаємозв'язок між рівнем цифрового розвитку територій та їх інвестиційною привабливістю.

Перевагою дисертації є розроблення моделей адаптації інвестиційної політики ТНК до умов цифрової економіки. Побудовані економетричні залежності дозволили оцінити вплив фінансових, технологічних, інституційних та ESG-факторів на інтегральні показники результативності діяльності корпорацій. Проведені розрахунки продемонстрували, що ефективність цифрової трансформації має виражений кластерний характер, а результативність інвестиційних рішень залежить від поєднання різних груп факторів.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованих моделей для прогнозування поведінки ТНК, формування кластерно-орієнтованих інвестиційних стратегій та вдосконалення механізмів корпоративного управління. Запропоновані рекомендації враховують особливості цифрової економіки та створюють передумови для підвищення ефективності довгострокової міжнародної інвестиційної діяльності.

Загалом дисертаційна робота вирізняється високим рівнем аналітичної опрацьованості, обґрунтованістю методичних рішень та здатністю поєднати фундаментальні теоретичні положення із сучасними інструментами кількісного аналізу, що суттєво підвищує наукову та практичну цінність отриманих результатів.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Ступінь обґрунтованості наукових результатів дисертаційного дослідження визначається насамперед якістю використаного аналітичного інструментарію та послідовністю реалізації дослідницької логіки. Автору вдалося забезпечити належний рівень відповідності між теоретичними положеннями, методичними рішеннями та емпіричними результатами, що дозволило сформувати цілісну систему наукових висновків щодо трансформації інвестиційної діяльності ТНК в умовах глобальної цифровізації.

Переконливість отриманих результатів ґрунтується на застосуванні комплексного підходу до аналізу міжнародної інвестиційної активності ТНК. На відміну від традиційних досліджень, у яких переважає оцінювання окремих фінансових або технологічних параметрів, автором сформовано багатовимірну аналітичну модель, що охоплює фінансово-інвестиційні, інноваційно-технологічні, інституційні та ESG-компоненти. Такий підхід забезпечив можливість дослідження інвестиційних процесів як складної системи взаємодії взаємопов'язаних факторів та підвищив достовірність отриманих результатів.

Важливим аргументом на користь обґрунтованості висновків є використання сучасних методів кількісного аналізу. Застосування факторного аналізу дозволило виділити ключові латентні детермінанти міжнародної інвестиційної активності, тоді як кластерний аналіз забезпечив можливість виявлення типологічних груп корпорацій із різними моделями цифрово-інвестиційного розвитку. Поєднання цих методів сприяло виявленню причинно-наслідкових зв'язків між параметрами цифрової трансформації та результативністю інвестиційної діяльності.

Наукова достовірність роботи посилюється проведенням моделювання адаптації інвестиційної політики ТНК. Побудовані залежності між інтегральними показниками інвестиційної результативності та системою факторів цифрового розвитку дозволили кількісно оцінити вплив окремих детермінант на ефективність діяльності різних груп корпорацій. Отримані результати підтвердили існування суттєвих відмінностей у реакції ТНК на процеси цифрової трансформації та стали підставою для розроблення кластерно орієнтованих стратегічних рекомендацій.

Суттєвим підтвердженням достовірності висновків є також використання репрезентативної інформаційної бази дослідження. Автором опрацьовано широкий спектр наукових джерел, аналітичних звітів міжнародних організацій, статистичних матеріалів і корпоративних даних, що дозволило забезпечити емпіричну основу для проведення розрахунків та перевірки висунутих положень.

У цілому результати дослідження характеризуються високим рівнем аналітичної аргументованості, методологічної коректності та практичної спрямованості. Сформульовані висновки випливають із проведеного аналізу, узгоджуються між собою та створюють належне підґрунтя для подальшого розвитку наукових досліджень у сфері міжнародної інвестиційної діяльності ТНК у цифровому середовищі.

6. Практична значущість результатів дисертаційного дослідження.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у створенні інструментарію, який дозволяє підвищити ефективність прийняття інвестиційних рішень ТНК в умовах цифрової трансформації глобальної економіки. На відміну від традиційних підходів, орієнтованих переважно на

фінансові критерії оцінювання, запропоновані автором рішення базуються на інтеграції фінансових, технологічних, інституційних та ESG-факторів у межах єдиної аналітичної системи.

Суттєвою перевагою отриманих результатів є можливість їх використання для стратегічного позиціонування корпорацій у цифровому інвестиційному середовищі. Розроблені моделі багатофакторної оцінки та кластеризації ТНК забезпечують виявлення ключових драйверів інвестиційної результативності, що дозволяє підвищити обґрунтованість управлінських рішень та адаптувати інвестиційну політику до специфіки окремих груп компаній.

Особливу практичну цінність становлять результати моделювання адаптації інвестиційної політики ТНК. Встановлені залежності між цифровою інтеграцією, інноваційною активністю, фінансовою потужністю та інвестиційною результативністю створюють основу для прогнозування ефектів цифрової трансформації та вибору оптимальних траєкторій розвитку. Водночас запропоновані кластерно-специфічні підходи мінімізують ризики неефективного розподілу ресурсів та підвищити віддачу від інвестиційних програм.

Значний прикладний інтерес становить висновок автора щодо взаємодії цифровізації та децентралізованих механізмів управління. Проведений аналіз засвідчив, що поєднання цифрових інструментів із багаторівневою системою регулювання створює можливості для прискорення інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності ТНК у довгостроковому періоді.

Практична корисність роботи підтверджується можливістю застосування її результатів у корпоративному управлінні, консалтинговій діяльності, розробленні інвестиційних стратегій та освітньому процесі. Важливим підтвердженням значущості отриманих результатів є їх апробація на міжнародних і вітчизняних наукових форумах та оприлюднення у наукових виданнях, індексованих у міжнародних наукометричних базах.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Структура та оформлення дисертації повністю відповідають чинним вимогам, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Робота справляє позитивне враження завдяки високому рівню аналітичної опрацьованості матеріалу, послідовності дослідницької логіки та обґрунтованості запропонованих висновків. Автору вдалося ефективно інтегрувати теоретичні підходи, економіко-математичні методи та результати емпіричного аналізу в межах єдиної дослідницької конструкції. Отримані результати характеризуються внутрішньою узгодженістю та практичною спрямованістю. Окремі дискусійні аспекти роботи радше розширюють поле наукового пошуку та створюють додаткові можливості для подальшого розвитку досліджень у відповідному напрямі.

1. Проведений автором аналіз еволюції наукових підходів до вивчення інвестиційної діяльності ТНК дозволив обґрунтувати перехід до сучасних мультидисциплінарних концепцій (с. 26-43). Разом із тим потребує додаткового обговорення питання, наскільки існуючі теоретичні підходи здатні адекватно пояснювати новітні форми інвестування, пов'язані з розвитком платформних екосистем, цифрових активів та штучного інтелекту, які дедалі більше визначають поведінку глобальних корпорацій.

2. У підрозділі, присвяченому цифровізації глобального інвестиційного середовища, автором обґрунтовано зростання ролі даних, цифрової інфраструктури та інформаційних платформ у структурі міжнародних інвестицій (с. 44-58). Водночас становить науковий інтерес питання щодо того, якою мірою сучасні цифрові технології можуть впливати на перерозподіл інвестиційних потоків між розвиненими країнами та економіками, що розвиваються, у довгостроковій перспективі.

3. У Розділі 1 роботи аргументовано доведено посилення значення цифрових та ESG-факторів у системі сучасних інвестиційних рішень ТНК (с. 59-80). Разом із тим доцільно уточнити, чи є зазначені фактори універсальними для всіх типів корпорацій, чи їх вплив суттєво відрізняється залежно від галузевої спеціалізації, рівня технологічного розвитку та особливостей регіонального інвестиційного середовища.

4. У Розділі 2 роботи обґрунтовується зміщення глобальних інвестиційних потоків у напрямі високотехнологічних та цифрових секторів економіки, а також посилення ролі Північної Америки та Азії як центрів концентрації капіталу (с. 84-90). Водночас потребує додаткового обговорення питання, якою мірою виявлені тенденції мають довгостроковий характер, а якою є наслідком тимчасових циклічних факторів, пов'язаних із пандемічними та постпандемічними трансформаціями світової економіки.

5. Аналізуючи регіональні особливості інвестиційної активності ТНК у цифровій економіці в Розділі 2, автор значну увагу приділяє фінансовим та технологічним показникам діяльності корпорацій (с. 96-106). Разом з тим становить науковий інтерес питання щодо можливого впливу валютних коливань, змін глобальної монетарної політики та вартості капіталу на просторовий перерозподіл цифрових інвестицій між регіонами світу.

6. У межах багатофакторної моделі міжнародної інвестиційної активності ТНК у Розділі 2 виділено п'ять ключових груп чинників, які формують сучасну архітектуру цифрових інвестицій (с. 114-118). Водночас потребує додаткового пояснення питання про ступінь чутливості отриманих результатів до зміни структури вибірки компаній або включення до аналізу корпорацій із країн, що розвиваються, які сьогодні нарощують інноваційний та цифровий потенціал.

7. У третьому розділі автором доведено, що найбільший позитивний вплив на інвестиційну результативність ТНК мають фактори фінансово-інвестиційної потужності, інноваційної інтенсивності та цифрової інтеграції (с. 150-157). Разом із тим становить науковий інтерес питання щодо того, наскільки стійкими залишатимуться виявлені залежності в умовах можливої зміни глобальної кон'юнктури, уповільнення цифровізації або трансформації міжнародних технологічних ринків.

8. Запропоновані автором у Розділі 3 кластерні моделі демонструють істотну неоднорідність впливу факторів X1–X5 на інвестиційну результативність різних груп корпорацій (с. 168-172). Водночас потребує додаткового обговорення питання про те, чи можуть галузеві особливості діяльності окремих ТНК впливати на результати моделювання більшою мірою, ніж сама кластерна належність компаній.

9. Під час обґрунтування цифрових інвестиційних стратегій значна увага приділяється взаємодії цифровізації, інноваційного розвитку та ESG-компоненти

(с. 183-186). Разом із тим доцільно уточнити, яким чином запропоновані стратегічні підходи можуть бути адаптовані до умов посилення регуляторних обмежень у сфері цифрових технологій, штучного інтелекту та обігу даних у різних юрисдикціях світу.

Зазначені зауваження відображають окремі дискусійні аспекти дослідження та можуть бути використані для розширення аналітичної складової роботи. Водночас вони не впливають на загальну високу оцінку отриманих результатів.

9. Загальний висновок.

Проведене дисертаційне дослідження являє собою ґрунтовну наукову працю, спрямовану на дослідження закономірностей розвитку міжнародної інвестиційної діяльності ТНК у контексті глобальної цифровізації. Значущість роботи визначається її орієнтацією на вирішення актуальної науково-прикладної проблеми, пов'язаної з формуванням нових механізмів інвестиційного розвитку ТНК під впливом цифрових технологій, інноваційних процесів та трансформації глобального конкурентного середовища.

Позитивною рисою дисертації є збалансоване поєднання теоретичних узагальнень із сучасними методами кількісного аналізу. Автором сформовано цілісну дослідницьку модель, що охоплює вивчення факторів міжнародної інвестиційної активності, їх статистичне оцінювання, кластеризацію корпорацій та моделювання адаптації інвестиційної політики. Такий підхід забезпечив отримання результатів, які мають не лише теоретичне значення, а й практичну цінність для суб'єктів міжнародного бізнесу.

Висновки дослідження відзначаються логічною узгодженістю та достатнім рівнем доказовості, а запропоновані рекомендації мають прикладний характер і можуть бути використані під час розроблення стратегій цифрової трансформації та інвестиційного розвитку корпорацій. Отримані наукові результати розширюють існуючий інструментарій аналізу міжнародних інвестиційних процесів і створюють передумови для подальших досліджень у сфері міжнародних економічних відносин.

Сукупність наведених положень дозволяє дійти висновку, що дисертаційна робота Кірієнка Сергія Олександровича відповідає встановленим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує на присудження відповідного наукового ступеня за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та фінансів,
Маріупольського державного університету

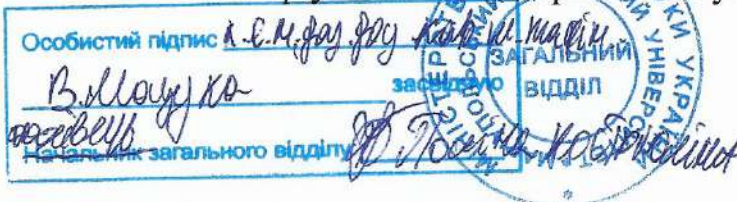

Вікторія МАЦУКА

Підпис Вікторії МАЦУКИ засвідчую

Начальник відділу кадрів
Маріупольського державного університету

Ольга БЛАГІНІНА

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 20:54:08 08.06.2026

Назва файлу з підписом: Мацука_опонент_Відгук_на_PhD_Кірієнко_2.pdf.p7s

Розмір файлу з підписом: 3.7 МБ

Назва файлу без підпису: Мацука_опонент_Відгук_на_PhD_Кірієнко_2.pdf

Розмір файлу без підпису: 3.7 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: МАЦУКА ВІКТОРІЯ МИКОЛАЇВНА

П.І.Б.: МАЦУКА ВІКТОРІЯ МИКОЛАЇВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2768914289

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача): 20:45:37
08.06.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000008742401D9159107

Тип носія особистого ключа: Незахищений

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CADES enveloped)

Формат підпису: Базовий (CADES-BES)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.05.20 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Людмила КАЛІНІЧЕНКО
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, професора,
в.о. завідувача кафедри світового господарства та міжнародних економічних
відносин Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
на дисертаційну роботу Кірієнка Сергія Олександровича
«Особливості розвитку сучасних процесів інвестиційної діяльності ТНК в
умовах глобальної цифровізації»
на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 29 Міжнародні
відносини за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

1. Обґрунтування вибору теми дослідження

Актуальність і доцільність обраної теми дисертаційного дослідження визначаються глибокими трансформаційними процесами, що відбуваються у сфері міжнародної інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій під впливом глобальної цифровізації. Стрімке поширення цифрових технологій спричиняє якісні зміни у механізмах формування, розподілу та використання інвестиційних ресурсів, а також істотно впливає на структуру міжнародних потоків капіталу. У сучасних умовах ключовими факторами конкурентоспроможності стають доступ до цифрової інфраструктури, інноваційних екосистем, сучасних технологій та ефективного інституційного середовища, що обумовлює необхідність перегляду традиційних підходів до управління інвестиційною діяльністю ТНК.

Особливої актуальності набуває проблема комплексного дослідження чинників міжнародної інвестиційної активності корпорацій, оскільки існуючі наукові підходи переважно зосереджуються або на фінансово-економічних аспектах діяльності ТНК, або на окремих проявах цифрової трансформації. Водночас недостатньо розробленими залишаються питання інтегрованої оцінки фінансових, технологічних, інституційних та ESG-факторів, які визначають сучасну динаміку міжнародних інвестиційних процесів.

За таких умов дослідження, спрямоване на вдосконалення теоретико-методичних засад аналізу інвестиційної діяльності ТНК, розроблення підходів до багатофакторної оцінки їх інвестиційної активності та формування кластерно-орієнтованих механізмів адаптації інвестиційної політики до умов цифрової економіки, є своєчасним і науково обґрунтованим. Важливо відзначити, що автору вдалося досягти поставленої мети та успішно вирішити комплекс завдань, визначених логікою дослідження.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота підготовлена в межах наукового напряму кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ННІ «Каразінський інститут

міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та органічно інтегрована у тематику науково-дослідних робіт кафедри. Дослідження виконано відповідно до планових наукових тем «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів» (№ 0120U100907) та «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (№ 0123U101982). У межах реалізації зазначених наукових проєктів автором здійснено ґрунтовне вивчення впливу процесів цифрової трансформації на розвиток міжнародної інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій. Окрему увагу приділено дослідженню рівня цифрового розвитку країн світу та його впливу на формування сучасних тенденцій глобального інвестиційного середовища.

3. Характеристика основних положень роботи

Дисертаційна робота характеризується комплексним і логічно вибудованим підходом до дослідження проблематики міжнародної інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій в умовах цифрової трансформації світової економіки. Структура дослідження забезпечує послідовне розкриття теоретичних, методичних та прикладних аспектів порушеної наукової проблеми.

У першому розділі автором здійснено ґрунтовне узагальнення еволюції наукових концепцій щодо діяльності ТНК, розкрито сучасне бачення ролі цифровізації у трансформації глобального інвестиційного середовища та сформовано цілісне методологічне підґрунтя дослідження міжнародної інвестиційної активності. Важливим результатом є обґрунтування цифровізації як системного чинника зміни моделей інвестування, управління ризиками та формування конкурентних переваг у глобальному середовищі.

Аналітична частина роботи присвячена виявленню геоекономічних закономірностей міжнародного руху капіталу та оцінці просторових особливостей інвестиційної діяльності провідних корпорацій. На основі широкого кола фінансових, інноваційних, інституційних та ESG-показників автором сформовано комплексну систему оцінювання міжнародної інвестиційної активності ТНК. Використання факторного та кластерного аналізу дозволило виокремити ключові детермінанти інвестиційної результативності та розробити типологію корпорацій за особливостями їх цифрово-інвестиційного розвитку.

У завершальному розділі запропоновано науково обґрунтовані підходи до моделювання адаптації інвестиційної політики ТНК, побудовано систему кластер-специфічних стратегій та визначено механізми їх реалізації. Загалом робота відзначається високим рівнем внутрішньої логіки, методичної цілісності та належним ступенем обґрунтованості висновків.

4. Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації

Серед найбільш вагомих результатів дисертаційного дослідження доцільно виокремити низку положень теоретичного, методологічного та прикладного характеру, які у сукупності формують завершену концепцію дослідження трансформації інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій в умовах глобальної цифровізації.

Насамперед заслуговує на увагу розроблення та поглиблення методологічних засад дослідження міжнародної інвестиційної діяльності ТНК у цифрову епоху. Автором запропоновано комплексний підхід до аналізу інвестиційних процесів, який базується на інтеграції фінансово-економічних, інноваційно-технологічних, інституційних та ESG-компонентів у межах єдиної аналітичної конструкції. На відміну від традиційних підходів, що здебільшого концентруються на окремих аспектах інвестиційної активності, запропонована модель дозволяє розглядати інвестиційну поведінку корпорацій як результат складної взаємодії багатьох взаємопов'язаних чинників. Такий підхід істотно розширює інструментарій дослідження міжнародних інвестиційних процесів і створює підґрунтя для більш глибокого розуміння закономірностей розвитку глобального інвестиційного середовища.

Важливим науковим досягненням є обґрунтування положення про цифровізацію як визначальний фактор сучасної трансформації міжнародної інвестиційної діяльності. У роботі переконливо доведено, що цифрові технології змінюють не лише технічні аспекти інвестування, а й фундаментальні механізми прийняття управлінських рішень, оцінювання ризиків та формування корпоративних стратегій. Автор показує, що поширення цифрових платформ, аналітики великих даних, штучного інтелекту та інших технологічних рішень сприяє підвищенню ефективності розподілу капіталу, формуванню нових джерел конкурентних переваг та появі принципово нових моделей міжнародної інвестиційної взаємодії.

Безперечною перевагою дисертації є розроблення методичного підходу до багатофакторної оцінки міжнародної інвестиційної активності транснаціональних корпорацій. Автором сформовано систему з тридцяти одного показника, яка комплексно відображає фінансові, інноваційні, технологічні, інституційні та екологічно-соціальні характеристики розвитку корпорацій. Використання методів факторного аналізу та кластеризації дозволило не лише здійснити узагальнення значного масиву інформації, а й виділити п'ять ключових латентних факторів, що визначають сучасні тенденції інвестиційної поведінки ТНК. На цій основі сформовано типологію корпорацій, яка відображає особливості їх цифрової трансформації та стратегічних пріоритетів.

На окрему позитивну оцінку заслуговують результати просторового аналізу міжнародної інвестиційної активності. Автором проведено комплексне дослідження регіональних особливостей розміщення інвестиційних потоків та виявлено ключові геоекономічні тенденції розвитку світового інвестиційного простору. Зокрема, встановлено збереження провідних позицій північноамериканського регіону у сфері цифрових інвестицій, посилення ролі азійських економік як нових центрів тяжіння капіталу та трансформацію міжнародних стратегій європейських корпорацій. Важливо, що отримані результати не лише фіксують наявні тенденції, але й пояснюють їх через призму розвитку цифрової інфраструктури, інноваційних екосистем та інституційного середовища.

Значний науковий інтерес становлять побудовані автором моделі адаптації інвестиційної політики транснаціональних корпорацій. Запропонований підхід базується на розрахунку інтегрального показника

інвестиційної результативності та визначенні впливу ключових факторів цифрової трансформації на ефективність інвестиційної діяльності. Важливим є те, що проведений аналіз дозволив виявити суттєві відмінності у реакції різних груп корпорацій на зміни зовнішнього середовища та сформувані кластерно-специфічні траєкторії адаптації інвестиційної політики.

Практичну значущість мають також запропоновані рекомендації щодо формування цифрових інвестиційних стратегій ТНК та їх узгодження з децентралізованими механізмами управління. Автор переконливо доводить, що поєднання цифровізації та сучасних моделей багаторівневого регулювання здатне підвищити результативність інвестиційної діяльності, скоротити трансформаційні витрати та забезпечити довгострокову стійкість розвитку корпорацій.

У цілому результати дисертації характеризуються високим рівнем наукової обґрунтованості, внутрішньою логічною цілісністю та практичною спрямованістю. Їх значення полягає не лише у поглибленні теоретичних уявлень про особливості інвестиційної діяльності ТНК у цифрову епоху, але й у створенні ефективного інструментарію для розроблення сучасних моделей управління міжнародними інвестиційними процесами.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Рівень обґрунтованості наукових результатів, представлених у дисертаційній роботі, слід оцінити як високий. Це підтверджується насамперед цілісністю авторської концепції дослідження, логічною послідовністю викладу матеріалу та узгодженістю між поставленою метою, визначеними завданнями, використаним методичним інструментарієм і сформульованими висновками. Робота побудована за принципом послідовного переходу від теоретичного осмислення проблеми до її емпіричного дослідження та практичного вирішення, що забезпечує внутрішню цілісність отриманих результатів.

Достовірність наукових положень значною мірою забезпечується використанням сучасного комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Застосування системного підходу, статистичного аналізу, методів нормалізації даних, факторного та кластерного аналізу, а також економетричного моделювання дозволило сформуванню надійне аналітичне підґрунтя для перевірки висунутих наукових припущень. Особливо важливо, що автор не обмежився описовим аналізом процесів цифровізації, а здійснив їх кількісне оцінювання через систему взаємопов'язаних фінансових, інноваційних, інституційних та ESG-показників.

Наукова переконливість отриманих результатів підтверджується розробленням удосконаленого підходу до дослідження міжнародної інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій, який інтегрує п'ять ключових факторних блоків у межах єдиної аналітичної конструкції. Запропонована модель дозволила не лише здійснити багатofакторну оцінку міжнародної інвестиційної активності ТНК, а й виявити системні закономірності їх функціонування в умовах цифрової трансформації світової економіки.

Високий ступінь обґрунтованості характеризує також результати кластеризації транснаціональних корпорацій та побудови моделей адаптації інвестиційної політики. Сформовані автором типологічні групи корпорацій базуються на результатах кількісного аналізу та відображають реальні відмінності у фінансовій потужності, інноваційній активності, рівні цифрової інтеграції та ESG-орієнтації. Це дозволило розробити диференційовані підходи до формування цифрових інвестиційних стратегій і надати практично значущі рекомендації щодо підвищення інвестиційної результативності ТНК.

Додатковим підтвердженням достовірності результатів виступає використання широкої інформаційної бази, яка охоплює праці провідних науковців, статистичні матеріали міжнародних організацій та актуальні дані щодо діяльності транснаціональних корпорацій. Результати дослідження пройшли належну апробацію, знайшли відображення у наукових публікаціях автора та відповідають сучасним вимогам до дисертаційних робіт освітньо-наукового рівня доктора філософії.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи є достатньо аргументованими, логічно взаємопов'язаними, методично виваженими та характеризуються належним рівнем наукової новизни й практичної значущості.

6. Практична значущість результатів дисертаційного дослідження

Практична цінність дисертаційного дослідження визначається насамперед його орієнтацією на вирішення актуальних завдань розвитку міжнародної інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій у цифровому середовищі. Запропоновані автором теоретичні положення, методичні підходи та прикладні рекомендації створюють науково обґрунтовану основу для вдосконалення механізмів формування та реалізації інвестиційної політики ТНК з урахуванням сучасних викликів цифрової трансформації світової економіки.

Особливого значення набувають розроблені підходи до комплексного оцінювання міжнародної інвестиційної активності корпорацій, які передбачають врахування фінансових, інноваційно-технологічних, інституційних та ESG-компонентів. Їх практичне використання сприятиме підвищенню якості стратегічного планування, більш точному визначенню інвестиційних пріоритетів та своєчасному виявленню факторів, що впливають на результативність інвестиційних рішень.

Важливою складовою практичної значущості є запропоновані кластерно-орієнтовані підходи до адаптації інвестиційної політики ТНК. Вони дозволяють перейти від універсальних моделей управління до диференційованих стратегій, які враховують особливості цифрового розвитку, інноваційного потенціалу та конкурентних переваг окремих груп корпорацій. Практичну цінність мають також рекомендації щодо узгодження цифрових інвестиційних стратегій із децентралізованими механізмами управління, що особливо актуально в умовах формування сучасних цифрових екосистем.

Проведене автором дослідження на прикладі Європейського Союзу підтвердило, що поєднання цифровізації, багаторівневого регулювання та факторно орієнтованого управління інвестиціями сприяє зменшенню

трансформаційних витрат, скороченню часових лагів реалізації інвестиційних проєктів і підвищенню довгострокової інвестиційної результативності корпорацій.

Практична значущість роботи підтверджується можливістю використання її результатів у діяльності суб'єктів господарювання, органів управління та закладів вищої освіти. Додатковим свідченням наукової зрілості дослідження є апробація його результатів на науково-практичних заходах різного рівня та їх оприлюднення у фахових наукових виданнях. У цілому результати дисертації мають вагомe прикладне значення та можуть бути використані при формуванні сучасної інвестиційної політики транснаціональних корпорацій.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Структура та оформлення дисертації повністю відповідають чинним вимогам, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Дисертаційне дослідження відзначається цілісністю наукової концепції, логічною структурованістю та належним рівнем теоретико-методичного обґрунтування. Автором послідовно розкрито основні аспекти досліджуваної проблематики, забезпечено взаємозв'язок між теоретичними положеннями, аналітичними результатами та практичними рекомендаціями. Використання сучасного методичного інструментарію сприяло отриманню обґрунтованих висновків і підвищило наукову переконливість роботи. Водночас окремі положення дисертації можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових дискусій, що не знижує загальної позитивної оцінки дослідження.

1. У першому розділі автором здійснено ґрунтовну систематизацію класичних, неокласичних, інституціональних та сучасних підходів до дослідження інвестиційної діяльності ТНК, що дозволило комплексно простежити еволюцію наукових уявлень про природу міжнародних інвестицій (с. 26-43). Водночас більш детальне зіставлення пояснювального потенціалу класичних концепцій інтерналізації та сучасних цифрових теорій платформної економіки могло б додатково посилити теоретичну аргументацію авторської позиції щодо трансформації інвестиційної поведінки ТНК в умовах цифровізації.

2. Значну увагу в першому розділі приділено обґрунтуванню ролі цифровізації як ключової детермінанти трансформації глобального інвестиційного середовища та висвітленню її впливу на механізми інвестування, корпоративне управління і міжнародну конкурентоспроможність (с. 44-58). Разом із тим доцільним видається більш розгорнуте висвітлення можливих негативних наслідків цифрової трансформації, зокрема ризиків цифрової нерівності, технологічної залежності та посилення асиметрії між країнами за рівнем цифрового розвитку.

3. Окремий науковий інтерес у першому розділі становить аналіз інтеграції цифрових та ESG-факторів у процес формування інвестиційних стратегій ТНК (с. 59-78). Разом із тим дискусійним залишається питання співвідношення економічної ефективності цифрових інвестицій і довгострокових цілей сталого розвитку. Чи можуть виникати ситуації, коли максимізація цифрової ефективності вступає в суперечність з екологічними або соціальними пріоритетами розвитку корпорацій?

4. У другому розділі автором здійснено ґрунтовний аналіз геоекономічних домінант інвестиційної діяльності ТНК та обґрунтовано зростання ролі цифрових і технологічних секторів у структурі глобального капіталу (с. 83-95). Разом із тим додатковий порівняльний аналіз впливу різних моделей державної промислової та інноваційної політики на формування зазначених геоекономічних домінант міг би поглибити розуміння причин регіональної концентрації інвестиційних ресурсів.

5. Важливе місце у другому розділі посідає дослідження посилення ролі цифрових інвестицій у трансформації міжнародної діяльності ТНК та визначення ключових напрямів концентрації капіталу у сферах штучного інтелекту, хмарних технологій і цифрової інфраструктури (с. 96-112). Водночас більш детальне висвітлення потенційних ризиків надмірної концентрації інвестицій у вузькому колі технологічних сегментів та їх можливого впливу на довгострокову стійкість корпоративних стратегій могло б посилити проведений аналіз.

6. На окрему увагу заслуговує запропонований у другому розділі комплексний підхід до багатофакторної оцінки міжнародної інвестиційної активності ТНК на основі значного масиву фінансових, інноваційних та інституційних показників (с. 113-142). Разом із тим дискусійним залишається питання потенційного впливу якісних факторів, зокрема корпоративної культури, управлінських компетенцій та особливостей організаційної структури, які не були включені до моделі, але можуть істотно впливати на результати цифрової трансформації корпорацій.

7. У третьому розділі автором запропоновано оригінальний підхід до моделювання адаптації інвестиційної політики ТНК на основі інтегрального індексу інвестиційної результативності та системи латентних факторів X1-X5 (с. 148-167). При цьому доцільно більш детально пояснити причини формування від'ємного впливу факторів глобальної диверсифікації (X4) та ESG-орієнтації (X5) у базовій моделі, оскільки в сучасній науковій літературі вони переважно розглядаються як чинники довгострокового підвищення конкурентоспроможності корпорацій.

8. Безперечний науковий інтерес становить запропонований у третьому розділі поділ корпорацій на групи «цифрового ядра», «цифрових інженерів» та «регіонально-традиційних компаній» у межах побудови кластерно-специфічних моделей адаптації інвестиційної політики ТНК (с. 168-182). Разом із тим дискусійним залишається питання можливості динамічного переходу ТНК між кластерами під впливом змін інвестиційної стратегії, технологічного розвитку або трансформації конкурентного середовища.

9. Завершальна частина третього розділу присвячена комплексному узагальненню сучасних концептуальних підходів до формування цифрових інвестиційних стратегій ТНК та розробленню авторського бачення кластерно-орієнтованих стратегій адаптації (с. 183-193). Варто зазначити, що більш розгорнуте висвітлення механізмів практичного оцінювання ефективності запропонованих стратегій у довгостроковій перспективі могло б додатково посилити прикладну цінність проведеного дослідження.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і спрямовані на подальше поглиблення окремих аспектів дослідження. Вони не знижують наукової цінності роботи та не впливають на її загальну позитивну оцінку.

9. Загальний висновок

Дисертаційна робота Кірієнка Сергія Олександровича є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому здійснено комплексне вирішення актуального наукового завдання, пов'язаного з поглибленням теоретико-методичних засад та розробленням практичних рекомендацій щодо розвитку інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій в умовах глобальної цифрової трансформації. Актуальність обраної тематики обумовлена зростанням ролі цифрових технологій у формуванні нових моделей міжнародного руху капіталу, трансформацією механізмів інвестиційного управління та посиленням значення інноваційних факторів у забезпеченні конкурентоспроможності ТНК.

Зміст дисертації характеризується внутрішньою логікою, системністю та послідовністю викладу матеріалу. Автором продемонстровано високий рівень володіння сучасним науковим інструментарієм, що дозволило поєднати ґрунтовний теоретичний аналіз із результатами економіко-математичного моделювання та багатфакторного оцінювання міжнародної інвестиційної активності корпорацій. Отримані результати мають належний рівень наукової новизни, характеризуються методичною обґрунтованістю та практичною значущістю, а сформульовані висновки логічно випливають із проведеного дослідження.

Представлені у дисертації положення розширюють наукові уявлення про особливості функціонування ТНК у цифровому середовищі та можуть бути використані як у подальших наукових дослідженнях, так і в практиці формування інвестиційної політики міжнародних компаній. Враховуючи актуальність теми, рівень виконання дослідження, наукову новизну, достовірність отриманих результатів та відповідність встановленим вимогам щодо структури й оформлення дисертаційних робіт, можна зробити висновок, що дисертація повністю відповідає чинним нормативним вимогам.

З огляду на викладене, Кірієнко Сергій Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

Офіційний опонент:

в.о. завідувача кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин Одеського національного університету імені І. І. Мечникова,
доктор економічних наук, професор

Сергій ЯКУБОВСЬКИЙ

ОСОБИСТЫЙ ПІАПІС
ЯКУБОВСЬКОГО
Сергія
Ст. інспектор віааіду
Друк: /Г.В. Любарська/

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 09:35:17 12.06.2026

Назва файлу з підписом: Reference from S. Yakubovskiy.pdf.p7s

Розмір файлу з підписом: 17.2 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Reference from S. Yakubovskiy.pdf

Розмір файлу без підпису: 2.1 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ЯКУБОВСЬКИЙ СЕРГІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ

П.І.Б.: ЯКУБОВСЬКИЙ СЕРГІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2596811193

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 09:35:15 12.06.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000E237640142C30D07

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в окремих файлах (CAAdES detached)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Людмилі КАЛІНІЧЕНКО
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата економічних наук, доцента,
доцента кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, економічного
факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

КИМА ОЛЕКСІЯ ОЛЕКСІЙОВИЧА

на дисертаційну роботу

Кірієнка Сергія Олександровича

**«Особливості розвитку сучасних процесів інвестиційної діяльності ТНК в
умовах глобальної цифровізації»**

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 29 Міжнародні відносини
за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Обрана автором тема дисертаційного дослідження є актуальною як у науковому, так і в прикладному вимірі, оскільки відображає сучасні закономірності трансформації міжнародної інвестиційної діяльності ТНК під впливом процесів глобальної цифровізації. Поширення цифрових технологій, розвиток платформ та нових бізнес-моделей, зростання ролі даних та цифрової інфраструктури формують нові умови функціонування ТНК, що безпосередньо впливає на характер, структуру та ефективність їх інвестиційної діяльності.

Суттєвої наукової уваги потребує проблема переосмислення традиційних підходів до оцінювання міжнародної інвестиційної активності корпорацій. Незважаючи на значну кількість досліджень у сфері міжнародного інвестування, недостатньо опрацьованими залишаються питання комплексного врахування технологічних, інституційних, фінансових та ESG-чинників у межах єдиної аналітичної системи. Відсутність сучасних підходів до типологізації ТНК у цифровому середовищі обмежує можливості формування ефективних механізмів адаптації інвестиційної політики до нових умов розвитку світової економіки.

Саме тому дисертаційна робота, присвячена удосконаленню теоретико-методичних засад дослідження факторів міжнародної інвестиційної діяльності ТНК, проведенню їх багатофакторної оцінки та розробленню кластер-специфічних стратегій адаптації інвестиційної політики, відповідає сучасним потребам економічної науки та практики. Зміст дослідження свідчить про належний рівень обґрунтування поставленої мети та успішне виконання визначених завдань, що підтверджує своєчасність і вагомість обраної тематики.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація представляє собою самостійне, завершене та цілісне наукове дослідження. Текст роботи добре структурований, викладений діловою українською мовою з науковим стилем, характеризується цілісністю, смисловою завершеністю, логічною послідовністю розглянутих питань, точністю використання спеціальної термінології, чіткістю, ясністю та об'єктивністю викладення матеріалів дослідження.

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Кожна структурна складова містить опис розв'язання дослідницького завдання, наукову аргументацію та фахове формулювання отриманих результатів дослідження. Структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії...» (Постанова КМУ №44 від 12.01.2022) та наказу МОН України №40 від 12.01.2017.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота характеризується належним рівнем відповідності пріоритетним напрямам наукових досліджень кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Тематика дослідження сформована в руслі виконання науково-дослідних робіт, присвячених проблемам розвитку міжнародних економічних відносин у період глобальних трансформацій та цифрових змін світової економіки, а саме: «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів» (державний реєстраційний № 0120U100907) та «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (державний реєстраційний № 0123U101982). Вагомим результатом участі автора у виконанні зазначених наукових тем стало комплексне дослідження цифровізації як стратегічного фактора зміни моделей інвестиційної діяльності ТНК. Водночас заслуговує на позитивну оцінку проведений аналіз рівня цифровізації національних економік, результати якого стали важливою аналітичною основою для обґрунтування висновків і рекомендацій, представлених у дисертації.

4. Характеристика основних положень роботи.

Зміст дисертаційної роботи свідчить про належний рівень наукової зрілості автора та його здатність до комплексного розв'язання складних науково-прикладних завдань у сфері міжнародної інвестиційної діяльності ТНК. Дослідження побудоване за чіткою логікою та охоплює весь спектр питань, від теоретичного осмислення процесів цифрової трансформації до розроблення практичних механізмів адаптації інвестиційної політики ТНК.

Заслуговує уваги проведене автором узагальнення сучасних наукових підходів до вивчення інвестиційної діяльності корпорацій та аргументоване обґрунтування визначальної ролі цифровізації у формуванні нової архітектури міжнародних інвестиційних відносин. Значною перевагою роботи є використання комплексного методичного інструментарію, який поєднує статистичні методи, факторний і кластерний аналіз, інтегральне оцінювання та економетричне моделювання.

Особливий інтерес становлять результати багатofакторного аналізу, що дозволили виявити латентні чинники міжнародної інвестиційної активності та встановити суттєві відмінності між стратегічними моделями цифрової трансформації ТНК. Автор переконливо доводить, що ефективність інвестиційної політики значною мірою залежить від поєднання фінансових, технологічних, інституційних та ESG-компонентів.

У цілому дисертація справляє позитивне враження завдяки високому рівню наукової аргументації, системності викладу, достовірності отриманих результатів та їх практичній спрямованості.

5. Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

Серед результатів, отриманих автором у процесі виконання дисертаційного дослідження, доцільно виокремити низку положень, які характеризуються науковою новизною, методичною обґрунтованістю та практичною значущістю. Проведене дослідження демонструє високий рівень опрацювання складної міждисциплінарної проблематики, пов'язаної з трансформацією міжнародної інвестиційної діяльності ТНК під впливом цифровізації світової економіки.

Авторський підхід до переосмислення ролі ТНК у сучасному глобальному середовищі є цінним для вдосконалення розуміння міжнародних інвестиційних процесів. У роботі переконливо показано, що розвиток цифрових технологій спричиняє фундаментальні зміни у механізмах функціонування міжнародного капіталу та потребує оновлення традиційних теоретичних підходів до дослідження інвестиційних процесів. Важливо, що автор не обмежується аналізом окремих аспектів цифровізації, а розглядає її як комплексний фактор, який впливає на фінансову поведінку корпорацій, інституційні умови їх діяльності, інноваційні процеси та стратегічні орієнтири.

Безумовною перевагою дисертації є удосконалення науково-методичного інструментарію дослідження міжнародної інвестиційної активності. Автором сформовано комплексну систему показників, яка дозволяє оцінювати діяльність корпорацій з урахуванням фінансових, інноваційних, цифрових та ESG-параметрів. Такий підхід забезпечує більш повне відображення сучасних тенденцій розвитку ТНК та створює передумови для підвищення достовірності аналітичних висновків.

На особливу увагу заслуговують результати факторного та кластерного аналізу. Використання зазначених методів дозволило автору не лише систематизувати значний обсяг статистичної інформації, але й ідентифікувати ключові чинники міжнародної інвестиційної активності, визначити їх відносну значущість та сформувати типологію корпорацій відповідно до особливостей їх цифровізації та інвестиційного розвитку. Важливо, що отримані результати мають не лише описовий, а й пояснювальний характер, дозволяючи глибше зрозуміти логіку стратегічної поведінки різних груп ТНК.

Проведений автором аналіз просторових аспектів міжнародного інвестування є корисним для подальших досліджень щодо міжнародних інвестиційних процесів. У роботі виявлено сучасні тенденції трансформації глобальної структури інвестиційних потоків, охарактеризовано регіональні відмінності цифрового розвитку та визначено їх вплив на інвестиційну привабливість окремих територій. Отримані висновки доповнюють існуючі наукові уявлення про геоекономічні наслідки цифрової трансформації.

Науково і практично значущими є побудовані автором моделі адаптації інвестиційної політики ТНК. Проведений порівняльний аналіз дозволив встановити відмінності у впливі окремих факторів на результативність діяльності різних груп компаній та обґрунтувати доцільність використання кластерно-специфічних стратегій. Важливою перевагою є те, що запропоновані рекомендації спираються на результати кількісних розрахунків і мають належне емпіричне підґрунтя.

Заслуговують на увагу розроблені підходи до узгодження цифрових інвестиційних стратегій із сучасними моделями децентралізованого управління. Автор аргументовано доводить, що ефективне поєднання цифрових технологій, багаторівневого регулювання та кластерно орієнтованих механізмів управління створює можливості для підвищення інвестиційної результативності корпорацій.

У цілому наведені результати свідчать про високий рівень наукової підготовки здобувача, логічність проведеного дослідження та належний ступінь обґрунтованості сформульованих висновків. Отримані положення мають вагомое теоретичне значення, характеризуються прикладною спрямованістю та можуть бути використані як у подальших наукових дослідженнях, так і в практиці управління міжнародною інвестиційною діяльністю ТНК.

6. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Результати дисертаційного дослідження справляють позитивне враження з точки зору рівня їх наукової обґрунтованості, достовірності та логічної завершеності. Аналіз змісту роботи дає підстави стверджувати, що автором проведено комплексне дослідження актуальної наукової проблеми, а сформульовані положення, висновки та рекомендації мають належне теоретичне й емпіричне підґрунтя.

Чітка структурна організація дослідження є значною перевагою роботи, яка показує методологічну підготовленість здобувача. У роботі простежується послідовний зв'язок між постановкою проблеми, обґрунтуванням методичних підходів, проведеним аналізом та отриманими результатами. Така логіка дослідження забезпечила належний рівень узгодженості між його окремими складовими та дозволила сформувати цілісну концепцію розвитку міжнародної інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій в умовах цифровізації.

Високий рівень достовірності результатів забезпечується використанням сучасного методичного інструментарію. Автором застосовано широкий спектр методів наукового пізнання, серед яких системний аналіз, статистичні та економіко-математичні методи, факторний і кластерний аналіз, а також інструменти економетричного моделювання. Доцільність використання зазначених методів не викликає сумнівів, оскільки вони відповідають характеру поставлених завдань та дозволяють отримати об'єктивні результати щодо закономірностей розвитку інвестиційної діяльності ТНК.

Окремо слід відзначити обґрунтованість запропонованих автором науково-методичних підходів. Розроблена система оцінювання міжнародної інвестиційної активності інтегрує широкий спектр фінансових, інноваційних, інституційних і ESG-показників, що забезпечує комплексне бачення процесів цифрової трансформації корпорацій. Проведені розрахунки та аналітичні

узагальнення є достатньо аргументованими, а сформовані висновки безпосередньо впливають із отриманих результатів.

Важливим свідченням наукової переконливості дослідження є побудова моделей адаптації інвестиційної політики та обґрунтування кластерно-специфічних стратегій розвитку ТНК. Автору вдалося показати, що ефективність інвестиційної діяльності залежить від поєднання фінансових, технологічних, інституційних та екологічно орієнтованих чинників, а також від специфіки стратегічного профілю конкретної групи корпорацій. Отримані результати мають не лише науковий, а й прикладний характер.

Додатковим підтвердженням достовірності дисертаційного дослідження є використання значного масиву сучасних джерел інформації, апробація результатів на наукових заходах та їх висвітлення у фахових наукових публікаціях. Це свідчить про належний рівень верифікації отриманих результатів науковою спільнотою.

Загалом можна констатувати, що наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи є достатньо аргументованими, методично обґрунтованими та достовірними, а рівень їх розроблення відповідає вимогам, до дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії.

7. Дотримання академічної доброчесності.

На підставі вивчення тексту дисертації, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі StrikePlagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана без порушень академічної доброчесності. Виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело. Дисертаційна робота Кірієнка Сергія Олександровича на тему: «Особливості розвитку сучасних процесів інвестиційної діяльності ТНК в умовах глобальної цифровізації» відповідає принципам академічної доброчесності.

8. Практична значущість результатів дисертаційного дослідження.

Оцінюючи практичну значущість дисертаційної роботи, слід відзначити, що отримані автором результати мають не лише теоретичну цінність, але й достатньо широкий спектр можливостей для практичного використання. Запропоновані у дослідженні методичні підходи та рекомендації орієнтовані на вирішення реальних проблем, з якими стикаються транснаціональні корпорації в процесі адаптації своєї інвестиційної діяльності до умов цифрової економіки.

Розроблені автором підходи до комплексного аналізу міжнародної інвестиційної активності можуть бути використані для вдосконалення систем стратегічного управління та планування інвестиційної діяльності. Їх застосування дозволяє більш повно враховувати вплив цифрових технологій, інноваційних процесів, інституційного середовища та ESG-орієнтованих факторів на результати діяльності корпорацій.

Практичний інтерес викликають також рекомендації щодо формування кластерно-специфічних моделей інвестиційної поведінки ТНК. Запропонований підхід створює можливість для адаптації стратегічних рішень до особливостей окремих груп корпорацій, підвищуючи ефективність управління ресурсами та конкурентоспроможність на глобальних ринках. Важливо, що всі рекомендації

ґрунтуються на результатах кількісного аналізу та мають достатній рівень емпіричного обґрунтування.

Заслуговує на увагу висновок автора про роль децентралізованих механізмів управління як інституційного чинника підвищення інвестиційної результативності. На прикладі Європейського Союзу показано, що поєднання цифрових стратегій із багаторівневою системою регулювання сприяє більш ефективному використанню інвестиційних ресурсів, скороченню трансформаційних витрат та забезпеченню стабільного економічного розвитку у середньо- та довгостроковій перспективі.

Важливим підтвердженням практичної цінності роботи є впровадження окремих результатів у діяльність організацій та використання матеріалів дослідження у навчальному процесі, в роботі органів державного управління та в бізнесі (довідки про впровадження № 06.01–14/90 від 07.01.2026 р., № 360/2 від 12.12.2025 р. та № 4001-33/11 від 05.11.2025 р.). Крім того, результати дисертації отримали належну апробацію на наукових конференціях різного рівня та знайшли відображення у публікаціях автора у фахових виданнях. У сукупності це свідчить про високий рівень практичної спрямованості дослідження та актуальність запропонованих рекомендацій для сучасної теорії і практики міжнародної інвестиційної діяльності.

9. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Структура та оформлення дисертації повністю відповідають чинним вимогам, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

10. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Дисертаційна робота характеризується високим рівнем теоретичного опрацювання проблематики, логічною структурою та належним методичним забезпеченням. Отримані результати мають наукову новизну та практичну цінність. Водночас окремі положення дослідження можуть бути предметом наукової дискусії та потребують додаткового уточнення.

1. У Розділі 1 автором виконано аналіз наукових підходів до дослідження інвестиційної діяльності ТНК (с. 27-40). Разом із тим виникає питання щодо того, *які саме теоретичні підходи, на думку автора, мають найбільший прогностичний потенціал для пояснення поведінки ТНК в умовах поширення штучного інтелекту, цифрових платформ і нових моделей міжнародної кооперації.*

2. Позитивно оцінюючи проведений у Розділі 1 аналіз цифровізації як фундаментального чинника трансформації глобального інвестиційного середовища (с. 45-54), доцільно поставити *питання щодо впливу зростаючих кіберризиків та цифрових загроз на інвестиційну активність ТНК.* Наскільки суттєво такі ризики можуть коригувати стратегічні рішення ТНК щодо розміщення капіталу та вибору пріоритетних напрямів інвестування?

3. У Розділі 1 роботи також показано зростання ролі цифрових технологій, інновацій та ESG-орієнтації у трансформації міжнародної інвестиційної діяльності (с. 59-72). Водночас потребує додаткового обговорення *питання про можливість формування нових моделей конкурентних переваг ТНК на основі одночасного поєднання цифрової трансформації, екологічної модернізації та розвитку людського капіталу як взаємопов'язаних стратегічних ресурсів сучасної корпорації.*

4. Автором проведено масштабний аналіз географічної та галузевої структури діяльності провідних транснаціональних корпорацій світу в Розділі 2, що дозволило виявити ключові гео економічні домінанти цифрової епохи (с. 85-90). Разом із тим виникає *питання, наскільки отримані висновки щодо домінування окремих регіонів можуть змінитися за умови врахування середніх і швидкозростаючих компаній, які формують нові сегменти цифрової економіки, але ще не входять до групи глобальних лідерів.*

5. У підрозділі 2.2 переконливо обґрунтовано пріоритетність інвестицій у штучний інтелект, хмарні сервіси, напівпровідникову індустрію та цифрову інфраструктуру (с. 98-106). Проте додаткового обговорення потребує *питання щодо можливих структурних дисбалансів, які можуть виникати внаслідок випереджального розвитку цифрових секторів порівняно з традиційними галузями економіки та їхнього впливу на глобальну інвестиційну стабільність.*

6. Позитивно оцінюючи розроблену автором систему багатофакторного оцінювання інвестиційної активності ТНК в Розділі 2 (с. 115-122), доцільно поставити *питання щодо перспектив практичного використання запропонованої моделі в умовах високої динамічності цифрового середовища.* Зокрема, яким чином запропонований методичний підхід може бути адаптований до появи нових технологічних факторів, зокрема генеративного штучного інтелекту, квантових технологій або нових форматів цифрових платформ, що активно формують сучасний інвестиційний ландшафт.

Наведені зауваження носять дискусійний характер і можуть розглядатися як перспективні напрями подальших наукових пошуків. Їх наявність не применшує наукових переваг дисертації та не змінює її позитивної оцінки.

11. Загальний висновок.

Дисертаційна робота Кірієнка Сергія Олександровича свідчить про високий рівень підготовки здобувача, його здатність самостійно здійснювати наукові дослідження у сфері міжнародних економічних відносин. Автором успішно реалізовано комплексний підхід до вивчення процесів трансформації інвестиційної діяльності ТНК під впливом цифровізації, що дозволило отримати низку нових наукових результатів та практичних рекомендацій.

Рівень теоретичного опрацювання проблематики є належним, а коректність використаного методичного інструментарію та обґрунтованість авторських висновків є достатньою для рівня РНД. Дослідження характеризується системністю, внутрішньою логічною завершеністю та послідовністю розкриття поставлених завдань. Важливо, що отримані результати мають не лише наукову новизну, а й практичну спрямованість, оскільки можуть бути використані при вдосконаленні механізмів управління інвестиційною діяльністю ТНК та формуванні стратегій їх цифрового розвитку.

Незважаючи на наявність окремих дискусійних положень, які є природними для досліджень такого рівня складності, вони не впливають на загальну позитивну оцінку роботи. Представлена дисертація відповідає критеріям актуальності, наукової новизни, достовірності та практичної значущості результатів, а також вимогам, встановленим для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Робота відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами) «Про затвердження Порядку присудження

ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її автор, Кірієнко Сергій Олександрович повною мірою заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Офіційний рецензент:

Доцент кафедри маркетингу, менеджменту
та підприємництва економічного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна,
кандидат економічних наук, доцент

Олексій КІМ

Підпис Олексія Кіма засвідчую

Начальник відділу кадрів
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Олена ГРОМИКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 17:21:49 11.06.2026

Назва файлу з підписом: Кім (рецензент)_Відгук на PhD Кірієнко_завірена.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 366.2 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Кім (рецензент)_Відгук на PhD Кірієнко_завірена.pdf
Розмір файлу без підпису: 381.7 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Кім Олексій Олексійович

П.І.Б.: Кім Олексій Олексійович

Країна: Україна

РНОКПП: 2955815978

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 17:21:10
11.06.2026

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 514B5C86A1E5DA11040000007E3D390091BA3F05

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Людмилі КАЛІНЧЕНКО
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата географічних наук, доцента,
доцента кафедри міжнародних економічних відносин та логістики НІІ
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
на дисертаційну роботу **Кірієнка Сергія Олександровича «Особливості
розвитку сучасних процесів інвестиційної діяльності ТНК в умовах
глобальної цифровізації»** на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 29 Міжнародні відносини за спеціальністю 292 Міжнародні
економічні відносини

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Вибір теми зумовлений трансформацією міжнародної інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій під впливом цифровізації, яка змінює як структуру інвестиційних потоків, так і механізми їх формування та управління. Цифрові технології формують нові джерела конкурентних переваг, що зміщує акценти інвестування від традиційних факторів до доступу до інноваційних екосистем, цифрової інфраструктури та ефективних інституційних умов. В результаті змінюється географія інвестицій, посилюється концентрація капіталу в технологічно розвинених регіонах, а конкуренція між країнами за залучення інвестицій набуває цифрового виміру.

Наявні наукові підходи здебільшого розглядають інвестиційну діяльність ТНК або через призму фінансово-економічних показників, або як окремий прояв цифрової трансформації, що обмежує можливість комплексного аналізу. Недостатньо дослідженими залишаються питання інтеграції фінансових, технологічних, інституційних та ESG-факторів, а також їх кількісної оцінки в межах єдиної аналітичної моделі. Відсутність узагальненої типології ТНК у цифровому середовищі ускладнює розробку диференційованих інвестиційних стратегій та обґрунтування механізмів їх адаптації до умов глобальної цифровізації.

За цих умов дослідження, спрямоване на системне вивчення факторів інвестиційної діяльності ТНК у цифрову епоху, їх багатофакторну оцінку та формування кластерно-орієнтованих стратегій адаптації, є науково доцільним, оскільки дозволяє поєднати теоретичні підходи з кількісними методами аналізу та сформулювати підґрунтя для підвищення ефективності інвестиційної політики ТНК у глобальному цифровому середовищі.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до науково-дослідних робіт кафедри міжнародних економічних відносин та логістики НІІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Робота пов'язана з виконанням науково-дослідних тем: «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів» (державний реєстраційний № 0120U100907) та «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (державний реєстраційний № 0123U101982). В межах зазначених наукових тем автором здійснено дослідження цифровізації як ключового чинника трансформації інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій, а також проведено оцінку рівня цифровізації країн світу.

3. Характеристика основних положень роботи.

У дисертаційній роботі послідовно розкрито теоретико-методичні та прикладні аспекти розвитку інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій в умовах глобальної цифровізації. В першому розділі систематизовано еволюцію наукових підходів до вивчення інвестиційної діяльності ТНК, обґрунтовано роль цифровізації як детермінанти трансформації глобального інвестиційного середовища, а також сформовано методичні засади дослідження інвестиційної активності у цифрову епоху. Виклад матеріалу характеризується логічною послідовністю та узгодженістю з подальшими аналітичними положеннями роботи.

В другому розділі здійснено аналіз геоекономічних доміант інвестиційної діяльності провідних ТНК, окреслено сучасні тенденції залучення та просторового розміщення інвестиційних потоків у цифровій економіці, а також проведено багатофакторну оцінку чинників міжнародної інвестиційної активності. У роботі використано поєднання загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема системний підхід, статистичний і динамічний аналіз, методи побудови інтегрованих показників, факторний аналіз на основі методу головних компонент із варімакс-ротацією та кластерний аналіз. Застосування зазначеного інструментарію дозволило узагальнити різнорідні показники, виокремити ключові фактори інвестиційної активності та сформуванати типологію ТНК за особливостями їх інвестиційно-цифрової трансформації.

В третьому розділі запропоновано підходи до моделювання адаптації інвестиційної політики ТНК в умовах цифрових трансформацій із використанням економетричних методів, а також обґрунтовано напрями формування цифрових інвестиційних стратегій і механізми їх реалізації з урахуванням кластерної диференціації корпорацій. Використаний інструментарій забезпечує зв'язок між результатами кількісного аналізу та практичними рекомендаціями, спрямованими на підвищення ефективності інвестиційної діяльності ТНК.

Основні положення дисертаційної роботи характеризуються внутрішньою узгодженістю, послідовністю викладу та належним рівнем методичного забезпечення дослідження.

4. Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

До найважливіших наукових результатів дисертаційної роботи належать положення, які формують її теоретико-методичне, аналітичне та прикладне ядро.

Насамперед слід відзначити удосконалення науково-методичного підходу до дослідження інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій в умовах глобальної цифровізації, що ґрунтується на інтеграції фінансово-інвестиційних, інноваційно-технологічних, інституційних та ESG-орієнтованих чинників у межах єдиної факторної моделі. Цінність цього результату полягає у формуванні цілісного аналітичного підходу до вивчення інвестиційної активності ТНК, який дозволяє розглядати її як багатовимірний процес, зумовлений взаємодією різнорідних драйверів. У науковому вимірі це розширює методологічну базу дослідження міжнародних інвестицій, а у практичному вимірі створює підґрунтя для більш обґрунтованого прийняття інвестиційних рішень у цифровому середовищі.

Вагомим результатом дисертації є розвиток методичного підходу до багатофакторної оцінки міжнародної інвестиційної активності ТНК, що передбачає поєднання процедур нормалізації даних, факторного аналізу та кластеризації. Значущість цього положення полягає у можливості ідентифікації латентних факторів, які визначають інвестиційну поведінку корпорацій, а також у формуванні їх типології за моделями інвестиційно-цифрової трансформації. У науковому аспекті це забезпечує поглиблення аналітичних підходів до дослідження ТНК, тоді як у практичному вимірі дозволяє диференціювати управлінські рішення залежно від стратегічного профілю корпорацій.

До змістовно значущих результатів належить моделювання адаптації інвестиційної політики ТНК до умов глобальної цифровізації, що базується на оцінці впливу ключових факторів на інтегральний показник інвестиційної результативності. Цінність цього результату полягає у кількісному обґрунтуванні залежності ефективності інвестиційної діяльності від параметрів цифрового розвитку, що дозволяє виявити відмінності у чутливості різних груп корпорацій до змін зовнішнього середовища. Це має наукове значення як розвиток інструментарію економічного моделювання, а практичне значення, як основа для прогнозування та оптимізації інвестиційних стратегій.

Окрему наукову цінність має розвиток підходів до просторового аналізу інвестиційної діяльності ТНК в умовах цифровізації, що передбачає інтеграцію фінансових та цифрових індикаторів у дослідження геоekonomічних процесів. Авторський підхід дозволяє не лише зафіксувати сучасні тенденції перерозподілу інвестиційних потоків, але й пояснити їх через зміну ролі цифрової інфраструктури та інноваційних екосистем. У науковому вимірі це поглиблює уявлення про геоekonomічні трансформації, а

у практичному вимірі може бути використано при формуванні інвестиційної політики як на рівні держав, так і корпорацій.

До результатів, що мають виразну прикладну орієнтацію, належить обґрунтування кластерно-орієнтованих траєкторій адаптації інвестиційної політики ТНК, заснованих на виділенні типологічних груп корпорацій із різними моделями поведінки. Значущість цього положення полягає у переході від універсальних підходів до диференційованих стратегій, що враховують специфіку цифрового розвитку та інвестиційних можливостей окремих груп ТНК. Це створює основу для підвищення ефективності стратегічного управління інвестиційною діяльністю.

Суттєвим результатом є також формування підходів до узгодження цифрових інвестиційних стратегій ТНК із децентралізованими моделями управління, що розглядаються як елемент сучасних цифрових екосистем. Цінність цього результату полягає у розширенні уявлень про трансформацію корпоративного управління в умовах цифровізації та у можливості практичного застосування більш гнучких і адаптивних механізмів управління інвестиційними процесами.

В цілому найважливіші наукові результати дисертації характеризуються внутрішньою логічною узгодженістю, методичною обґрунтованістю та спрямованістю на поєднання теоретичних положень із результатами кількісного аналізу і практичними рекомендаціями, що дозволяє розглядати роботу як цілісне та завершене наукове дослідження.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі, є належним і забезпечується, насамперед, чітко вибудованою логікою дослідження, відповідністю змісту роботи поставленій меті та завданням, а також узгодженістю між об'єктом, предметом, використаними методами та отриманими результатами. Послідовний перехід від теоретико-методичних засад до аналітичних узагальнень і подальшого обґрунтування практичних рекомендацій свідчить про системний характер проведеного дослідження.

Достовірність отриманих результатів підтверджується використанням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, адекватних поставленим завданням. У роботі застосовано системний підхід, методи статистичного та динамічного аналізу, інструменти побудови інтегрованих показників, факторний аналіз на основі методу головних компонент із варімакс-ротацією, кластерний аналіз, а також елементи економетричного та регресійного моделювання. Поєднання зазначених методів дозволило забезпечити достатній рівень наукової обґрунтованості висновків і виявити стійкі закономірності розвитку інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій у цифровому середовищі.

Важливим чинником достовірності є інформаційна база дослідження, яка охоплює наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників, аналітичні

матеріали міжнародних організацій, а також статистичні дані, що характеризують інвестиційні процеси у глобальній економіці.

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи характеризуються внутрішньою логічною узгодженістю. Положення, винесені на захист, впливають із результатів проведеного аналізу та взаємопов'язані між собою, що свідчить про цілісність дослідження та послідовність наукового мислення автора.

Запропоновані наукові підходи дозволяють поглибити уявлення про чинники інвестиційної активності корпорацій і створюють підґрунтя для формування диференційованих інвестиційних стратегій у цифровому середовищі. Додатковим підтвердженням достовірності та наукової значущості результатів є їх апробація на наукових конференціях та відображення у публікаціях автора, що відповідає вимогам до дисертаційних досліджень цього рівня.

Загалом наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи є достатньо обґрунтованими, достовірними та такими, що мають ознаки наукової новизни.

6. Практична значущість результатів дисертаційного дослідження.

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження полягає у можливості використання сформульованих автором теоретичних положень і методичних підходів як основи для розроблення та вдосконалення інвестиційної політики транснаціональних корпорацій в умовах глобальної цифровізації. Запропоновані підходи до багатофакторної оцінки інвестиційної діяльності, типологізації корпорацій та обґрунтування кластерно-орієнтованих стратегій дозволяють підвищити якість стратегічного планування, враховуючи вплив цифрових, інноваційних, інституційних та ESG-факторів на ефективність інвестиційних рішень.

Результати дослідження мають потенціал використання у практичній діяльності суб'єктів господарювання, при формуванні інвестиційної політики, а також у навчальному процесі, що підтверджується відповідними документами.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Структура та оформлення дисертації повністю відповідають чинним вимогам, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Дисертаційна робота характеризується логічною побудовою, послідовністю викладу, належним рівнем теоретичного опрацювання проблематики та обґрунтованістю отриманих результатів. Автором продемонстровано вміння поєднувати теоретичні узагальнення з результатами кількісного аналізу, що забезпечує цілісність дослідження та його наукову завершеність. Разом із тим окремі положення роботи мають дискусійний характер і можуть бути предметом подальшого наукового обговорення.

1. В першому розділі, при розкритті еволюції наукових підходів до вивчення інвестиційної діяльності ТНК (с. 41-44), автором здійснено ґрунтовне узагальнення класичних і сучасних теоретичних підходів, що створює належне методичне підґрунтя для подальшого дослідження. Однак, більш розгорнуте висвітлення окремих аспектів трансформації традиційних теорій під впливом цифровізації могло б додатково підсилити теоретичну складову роботи

2. В другому розділі, для аналізу геоекономічних домінант інвестиційної діяльності провідних ТНК у глобальному середовищі (с. 84-95), автором узагальнено значний обсяг статистичного та аналітичного матеріалу, що дозволило комплексно охарактеризувати сучасні тенденції міжнародної інвестиційної діяльності. Але більш детальне акцентування уваги саме на галузевих відмінностях інвестиційної активності ТНК у цифровому середовищі підсилило аналітичну складову проведеного дослідження.

3. Також в другому розділі, при аналізі глобальних тенденцій залучення та просторового розміщення інвестиційних потоків ТНК у цифрову економіку (с. 100-113), автором проведено змістовний аналіз сучасних трансформацій міжнародного інвестиційного середовища. Разом з тим, більш детальне висвітлення впливу окремих кризових факторів останніх років, зокрема геополітичної нестабільності та змін у глобальних ланцюгах створення вартості, дозволило б додатково підсилити прикладний характер проведеного аналізу.

4. В третьому розділі, при моделюванні адаптації інвестиційної політики ТНК, авторський підхід є змістовним і цікавим (с. 159-168). Разом з тим, більш деталізоване відображення залежностей між ключовими факторами та результативними показниками могло б зробити представлення моделі більш наочним з точки зору її практичної інтерпретації.

5. Також, у третьому розділі, при дослідженні перспективних напрямів розвитку інвестиційної діяльності ТНК у цифрову епоху (с. 180-182), автором послідовно поєднано результати кількісного аналізу з практичними рекомендаціями, що є сильною стороною роботи. Однак більш детальне висвітлення часових горизонтів реалізації запропонованих підходів та очікуваних етапів їх адаптації підсилило б прогностичну складову дослідження.

Наведені зауваження мають конструктивний і дискусійний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи та можуть розглядатися як напрями подальшого розвитку дослідження.

9. Загальний висновок.

Дисертаційне дослідження Кірієнка С.О. присвячене теоретичному обґрунтуванню, аналітичному дослідженню та розробці прикладних підходів до розвитку інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій в умовах глобальної цифровізації. Обрана тематика є актуальною з огляду на трансформацію глобального інвестиційного середовища під впливом

цифрових технологій та зростання ролі інноваційних факторів у формуванні конкурентних переваг.

Робота характеризується логічною структурою, послідовністю викладу та належним рівнем наукового опрацювання проблематики. Автором продемонстровано вміння поєднувати теоретичні узагальнення з результатами кількісного аналізу, що забезпечує цілісність дослідження. Отримані результати мають наукову новизну, методичну обґрунтованість і прикладну спрямованість, що підтверджує їх значущість для подальшого розвитку досліджень у сфері міжнародних економічних відносин.

За рівнем актуальності, наукової новизни, обґрунтованості висновків і рекомендацій, а також за структурою та оформленням дисертаційна робота Кірієнка Сергія Олександровича на тему «Особливості розвитку сучасних процесів інвестиційної діяльності ТНК в умовах глобальної цифровізації» повністю відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44) та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Отже, вважаю, що Кірієнко Сергій Олександрович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 29 Міжнародні відносини за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини.

Офіційний рецензент:

Доцент кафедри
міжнародних економічних відносин та логістики
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна,
кандидат географічних наук, доцент

Олена ХАНОВА

ХАНОВА ОЛЕНА В'ЯЧЕСЛАВІВНА

Результат перевірки підпису	Підпис вірний
П.І.Б.	ХАНОВА ОЛЕНА В'ЯЧЕСЛАВІВНА
РНОКПП	2844211145
Організація (установа)	ФІЗИЧНА ОСОБА
Код ЄДРПОУ	
Посада	
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача)	17:58:19 05.06.2026
Сертифікат виданий	КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер	5E984D526F82F38F040000005C2F2102F53DA707
Тип носія особистого ключа	Захищений
Алгоритм підпису	dstu4145
Тип підпису	Кваліфікований
Формат підпису	CAAdES-T
Сертифікат	Кваліфікований